СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 103. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 4 травня 1935. VOL. XLIII. No. 103. Jersey City, N. J., Saturday, May 4, 1935. THREE CENTS

ТОРГОВЕЛЬНА ПАЛАТА ПРОТИ ПРЕЗИДЕНТА

ВАШИНГТОН. — Тоді як призидент Рузвелт робить усе можливе, щоб заставити конгрес ухвалити предложені президентом реформи, що, на його думку, потрібні для відбудови краю, зорганізований бизнес, котрий представляє Торговельна Палата Злучених Держав, заявляється виразно й рішучо проти проєктів президента.

У своїх резолюціях Торговельна Палата виступає передовсім проти закона про суспільне обезпечення, що має забезпечити населення на випадок безробіття й на старість. Далі Палата противиться дальшому продовжуванню „Найри". Специяльно гостро виступила Торговельна Палата проти робітничого законодавства, головно проти проєкту закона сенатора Вагнера про полагоджування робітничих спорів.

Усі ґазети вважають резолюції Торговельної Палати за доказ виразного зірвання відносин між зорганізованим бизнесом та адміністрацією.

КРІВАВА РЕВОЛЬТА НА ФИЛИПИНАХ.

МАНІЛЯ. — У пятьох провінціях Филипиських островів вибухли заворушення тубильців. Повстанці були узброєні в рушниці та шаблі. В кількох місцях прийшло до завзятих битв між повстанцями й поліцією. Повстання мало закраску крайньої суспільної революції й мало широкі пляни, але не вдалося через брак провідників.

Повстання здушено. Згинули в бійках щонайменше 60 осіб.

КРІЗА В СТРАЙКУ АВТОМОБІЛЬНОГО ПРОМИСЛУ.

ДІТРОЙТ. — Урядники, що приїхали сюди на посередництво, щоби полагодити страйк автомобільних робітників підприємства „Шевроле Мотор Ко.", не то що не вспіли полагодити страйку, але добачують уже можливість такого факту, що застій пошириться й на інші галузи цього промислу, а може навіть захопить увесь край.

За урядовими обчисленнями, страйкують тепер у цьому промислі 26,000 робітників. Багато фабрик замикають через те, що вони не мають для виробу своїх продуктів, матеріялів, які виробляють в інших фабриках.

ЗНАЙШЛИ ДОРОГОЦІННОСТИ В БАНДИТСЬКІМ ФОРТІ.

ПРОВИДЕНС (Ровд Айленд). — Агенти департаменту судівництва, що обшукують викриту тут недалеко твердиню бандитів, знайшли в ній іще нові маґазини зброї та велику скількість дорогоцінностей, що видно походять з грабіжів.

Наняті урядом робітники відкопують усі підземні хідники й кімнати бандитської твердині, що була замаскована, як прибережна вілля.

ЖІНКА ВОЄННОГО ДЕЗЕРТИРА ПРОСИТЬ ПОМИЛУВАННЯ.

НЮ ЙОРК. — На кораблі „Вашинґтон" приїхала сюди з 4 дітьми 28-літня жінка Ґровера Клівленда Берґдола, американського міліонера, відомого зі своєї втечі перед військовою службою в часі війни.

Він тепер перебуває в Европі, а жінка хоче випросити в федерального уряду помилування для нього, щоби він міг вернутись до Америки без страху, що його поставлять на воєнний суд за дезерцію. Має він в Америці маєток, що варта коло міліона долярів, але його забрав американський уряд. Як каже жінка, родину удержує мати Берґдола, яка має великий приватний маєток.

У розмові з ґазетярами представники уряду у Вашинґтоні заявили, що Берґдол не може сподіватися помилування.

ТРАҐІЧНА ЗАБАВА.

ЕЛИЗАБЕТ (Ню Джерзі). — Минулої пятниці пропали з домів своїх родичів три місцеві хлопці. Поліція довідалася, що хлопці бавилися на ріці Елизабет та догадувалася, що вони втопились. Одначе пошукування поліції в ріці не дали висліду.

Аж у четвер два мешканці Елизабету, йдучи здовж ріки, побачили в ріці при березі тіло хлопця. Показалося, що це було тіло 7-літнього Френка Труджіяна, одного з трох пропавших хлопців. Незадовго знайдено тіло 7-літнього Карла Арноне. Тіла 6-літнього Марія Труджіяна не знайдено, але поліція догадується, що й він утопився підчас забави на покинутій лодці.

ВЕЛИКА ДЕМОНСТРАЦІЯ АМЕРИКАНСЬКИХ „НАЦІСТІВ".

НЮ ЙОРК. — У салі Гіподрому відбулися в четвер вечором збори „Приятелів Нової Німеччини", орґанізації прихильників уряду Гітлера.

На збори зійшлися коло 3,500 осіб. Перший промовець, пастор Зиґимунд фон Босе з Филаделфії, величав Гітлера не тільки як спасителя Німеччини, але й цілої білої раси. Другий бесідник, Вальтер Капе, величав Гітлера за те, що він освідомив національно Німців по всьому світу.

У БЕРЕЗІ НЕМА ВЖЕ ПОЛЯКІВ.

Недавно звільнили з табору у Картузькій Березі Романа Катасінського, члена „Стронніцтва Народового" в Лодзі, що перебував у Березі вдруге. Катасінський був найстаршим вязнем Берези — має 60 літ — і перебував у таборі 7 місяців.

Після звільнення Катасінського у Березі нема вже Поляків. Є ще там 60 Українців і 16 комуністів.

ЯПОНСЬКІ ТЕРМОМЕТРИ НА КІЛЬОҐРАМИ.

В січні привезли до Польщі з Японії пробні партії хірурґічних знарядів. Ці знаряди є незвичайно дешеві. Японські купці жадають за лікарські термомтери по 48 злотих і 75 гр. за 1 кґ. Ціна лінійок до числення є 83 зл. за 1 кг., хоч ті вироби є прецизні. Дешева є також т. зв. скляна конфекція: окуляри, біноклі, моноклі та складані театральні льорнетки.

СМЕРТЬ ЧЕРЕЗ БОЧІЛКУ ПИВА.

У місцевости Биссет, Ман., у своїм домі забавлявся при чарці в товаристві інших Фред Клим. До його дому зайшов пізно вечором Мілфред Спенс, який мав намір відкупити від Клима для себе часть пива. Клим відказався продати і з цеї причини прийшло до битки, в якій згинув Спенс. Тепер Клима обвинувачують за вбивство.

ХОТІВ ЗМІНЯТИ ФАЛЬШИВІ ДОЛЯРИ.

У Варшаві в Звйонзковому Банку арештували Й. Майтелеса, купця зі Львова. Він хотів зміняти фальшивий сто-доляровий банкнот. Коли Майтелеса зревідували, знайшли в нього ще пять сто-долярових банкнотів, які заквестіонували як фальшиві.

САМОГУБСТВО ЧЕРЕЗ 6 ЗЛОТИХ.

До купця Ант. Стельмаховського в Буку під Познанем прийшов податковий екзекутор, щоб стягнути 6 злотих залеглого податку. Коли купець ударемнив заняття, екзекутор прийшов другий раз, але з поліцаєм. Це так розлютило Стельмаховського, що крикнув: „Беріть собі все", побіг до свого мешкання і вистрілом з револьвера відобрав собі життя.

ПОЧТОВІ ЛИСТІВКИ З АЛЮМІНІЯ.

Справа виробу почтових листівок, що не згинались би, не звивались би і не заломлювались би, звертає увагу вже від довшого часу управи англійських почт, що обслуґують далекі заморські краї британської імперії в пятьох частинах світу. Вправді винайшли вкінці папір, що відповідає вище згаданим умовам, але виріб такого паперу на дешеві почтові листівки виявився закоштовний. Вкінці впали на думку вжити на ту ціль тонко вальцованих плит з алюмінія, а коли переконалися, що на таких листівках, що їх фабрикація є незвичайно дешева, можна писати ручно і машиною, а навіть друкувати на них кольорові написи, англійська почта випустила на пробу деяку скількість листівок з алюмінія. Якщо та проба вдасться, то виріб почтових листівок з алюмінія пошириться.

ЗА ПРОТИДЕРЖАВНУ ДІЯЛЬНІСТЬ.

В окружному суді у Золочеві відбулася розправа проти Самборської Павлини, Олеськова Михайла та Зінка Івана з Люшна, пов. Радехів, обвинувачених у діяльности на приказ ОУН. Самборську й Олеськова засудили по 2 роки безоглядної вязниці, а Зінка на 18 місяців вязниці. Всім зарахували слідчий арешт. У цьому ж суді з участю присяглих запав присуд на Марусина, Бера Стретінера й Каганого за комуністичну діяльність. Марусина й Стретінера засудили по 6 літ вязниці, Бера й Каганого по 5 літ.

СВЕН ГЕДІН ПОБИВ РЕКОРД У ПИСАННЮ ЛИСТІВ.

Славний шведський подорожник і дослідник Азії, Свен Гедін, святкував недавно 70-ті роковини уродин, а рівночасно 50-ліття своїх подорожей, не у свойому рідному місті Стокгольмі, але в глибині Азії, відки щойно цими днями вернувся до Пекіну по дволітній виправі до Монґолії і китайського Туркестану. Свен Гедін незвичайно сильно привязаний до своєї сестри, що живе в Стокгольмі. Він користає з кожної нагоди, щоби повідомити її про все, що в нього нового і цікавого. В останьому часі підчас двох експедицій Свен Гедін написав коло півтори тисячі листів по 30—40 сторін. Всі листи писані ручно. Так Свен Гедін осягнув між ученими світовий рекорд у писанню листів.

ҐАРНИЙ ПОДАТОК ВІД ДОХОДУ.

Відтепер кождий Канадієць з річним чистим доходом $1,000,000 буде платити домініяльному урядови $650,000 доходового податку. Цей податок є вищий ніж у минулих роках. Перед двома або трома роками 131,000 осіб у Канаді з оціненим доходом $20,000 або нижче заплатили $9,270,000 податку, а 614 людей з річним доходом $50,000 або вище заплатили $10,270,000.

ЖОВТА НЕБЕЗПЕКА.

Славний французький учений Шарль Ріше оголосив у „Журналі" статтю про небезпеку, що на його думку, грозить білій расі в Европі. Хоч Европейці узброєні краще від Азійців — пише проф. Ріше — вразі зудару з азійськими народами Азійці їх напевно переможуть: їх задавить скількість. Проф. Ріше нараховує 450 міліонів Китайців, що здебільша є півдикі; 350 міліонів Індійців, що їхній ступінь цивілізації є для автора досить сумнівної вартости, й вкінці 80 міліонів Японців, небезпечних не так своєю скількістю, як радше орґанізованістю та примінювання до европейської матеріяльної культури. В часі, коли в найбільше плодовитій околиці Европи, в Швайцарії, є 46 уродин на 10 тисяч людей річно, в Азії те число є 350, а навіть 400. В 1944-му році азійське населення збільшиться на 10 міліонів, а европейське тільки на 20. Якщо не буде надзвичайних подій, воєн, епідемій, природніх катаклізмів і т. д., азійська хвиля не пізніше як при кінці 20-го століття залле Европу — такий висновок проф. Ріше.

ЗЛОВЖИВАННЯ В СУДОВІЙ КАНЦЕЛЯРІЇ.

Окружний суд у Станиславові розглядає справу зловживань начальника судової канцелярії в Солотвині, Альфонса Римського. Він фальшував підписи суддів і на основі сфальшованих постанов переказував ріжні грошеві суми зі судового депозиту своїм спільникам, від яких опісля ті гроші відбирав. Подібним способом присвоював собі інвалідські гроші та допускався інших зловживань на шкоду приватних осіб. Загальна сума зловживань перевищає квоту 10,000 зл. Крім Римського відповідають перед судом його жінка, Станислав і Іван Яворські і Панько Паньків.

ЯК БЕЗРОБІТНИЙ ШУКАВ ПРАЦІ.

До Львова прийшов Антін Гірак шукати праці. Не можучи знайти заняття, рішив мандрувати до Самбора. На вул. Городецькій стрінув Степана Гаєвого і попросив, щоби показав йому дорогу. Гаєвий сказав, що теж іде до Самбора, отже підуть разом. Обі пішли в напрямі Щирця. В лісі під Никонковичами Гаєвий добув нагло ножа й ограбив свого товариша, забравши йому 5 зл., сцизорик, запасову сорочку, гребінець і т. п. За цей грабунок Гаєвий відповідав перед львівським судом і дістав півтретя року вязниці.

ЗНАЙДЕНО ТМУТАРАКАНЬ.

Советська преса подає сензаційну вістку про розкопи експедиції державної академії історії матеріяльної культури на Таманському городищі (Таманський півострів). На цьому місці знайдено останки великого февдального селища типу епохи X—XII. століття. Знайдено до цього часу надгробки, скляне намисто, браслети, гроші з докладними датами карбування та кістяні плястинки з луку з княжими гербами київських князів. Все це без сумніву вказує, що тут було місто Тмутаракань, про яке згадують у ріжних тогочасних київських літописах, а також у „Слові о полку Ігоря" та інщих документах. Тмутаракань була передовою вартою українських кольонізацій.

СМЕРТЬ КОРОЛЯ КУХАРІВ.

У Монте Карльо помер у 8. році життя „король французьких кухарів", як його називали самі Французи, найславніший на цілу Европу кухар, Авґуст Ескофіє. Свою найбільшу славу кухаря здобув він іще в передвоєнних літах. Всі цісарські, королівські та князівські двори передвоєнної Европи аґанжували його як кухаря з нагоди ріжних імпрез, що їх вони уладжували.

НАЙКРАЩІ ОЧІ ПАРИЖА.

Чого то вже не відмічують! У Парижі відбулися вибори жінки з найкращими очима. З численних кандидаток жюри увінчало Міру Понсар. Її очі признали найкращими на 1935 рік!

ДАРУНОК КАНАДИ ДЛЯ КОРОЛЯ ЮРІЯ.

З приводу 25-літнього ювилею Короля Юрія V. постановили зібрати в Канаді фонд на поборювання хороби рака. Збіркою займається жінка ґенерального ґубернатора, графиня Бесборо, на адресу якої вже почали напливати датки.

ПІДПИСАНО ФРАНЦУСЬКО-СОВЕТСЬКИЙ ДОГОВІР

ПАРИЖ. — Пієр Ляваль, французький міністер справ заграничних, і Володимир Потемкин, советський амбасадор, підписали договір взаїмної допомоги на випадок, якби була нарушена територія Франції чи Советів. Цей договір не відноситься до подій на Далекім Сході, себто до конфлікту, який міг би зайти між Советами і Японією. Не зобовязує ця умова обидвох держав навіть в европейських конфліктах, от таких, які поставилиб наприклад через Австрію і довелиб до війни, якщо в звязку з тим конфліктом не булаб нарушена територія Советів чи Франції.

СОВЄТИ РАДІЮТЬ.

МОСКВА. — З підписанням французько-советського договору вдалося Советам перший раз у їхній історії заключити того роду договір з одною з західніх великих держав. Досі подібний договір заключено тільки з Туреччиною.

ОТВЕРТІ БРАМИ.

ПАРИЖ. — Урядово заповідають, що французько-советський договір є того роду, що до нього може приступити кожда інша держава. Навіть булоб дуже побажаним для Франції й Советів, щоб до нього приступила Німеччина.

В ПОЛЬЩІ САНКУЮТЬСЯ У ТРАВНІ.

ВАРШАВА. — Середущу і західню Польщу навістили сніговиці. Сніг падав без перестанку понад 24 години. На вулицях Варшави появилися санки. Сніговиця припинила правильний довіз ярини до міста. У звязку з тим новим замішанням відкликано величаві паради, які мали відбутися з нагоди свята „Третього Мая".

ПЕРЕГОНИ В ЗБРОЄННЮ.

ЛОНДОН. — Премієр Ремзей Мек Донелд заповів, що на протязі найближчих літ Анґлія матиме найсильнішу повітряну фльоту в світі. А в скорому часі дорівняє цілковито німецькій повітряній силі. Тепер має Велика Британія 1,080 воєнних літаків, але з них тільки 560 є для оборони міст Анґлії, а решта розсипана по всіх британських посілостях.

НІМЕЧЧИНА ТЕЖ ГОРОЇЖИТЬСЯ.

БЕРЛІН. — Герман Ґерінґ, міністер летництва, заповідає, що без огляду на те, яку повітряну силу представлятимуть інші держави, Німеччина матиме більшу силу від кождої з держав, а то навіть більшу від кождої можливої спілки держав. Він теж ствердив, що німецьке летництво стоїть вище летництва інших держав, бо є наймодерніше й має найкращу обслугу.

ШАЛЯПІН ВАЖКО ХОРИЙ.

ПАРИЖ.—Важко захорів Федір Шаляпін, один з найславніших світових оперових співаків.

КНИЖКА ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВАРВАРСТВА.

БЕРЛІН.—Накладня „Нібелюнґен" видала жахливі спомини евангелицького пастора Керна з його страшних переживань у большевицьких тюрмах, таборах і на примусових роботах.

Спомини Керна, у зразковому літературному обробленні відомого знавця східньої Европи, бувшого редактора німецької „Петербурзької ґазети", Карла Кіґельґена, це низка страшних образів дикого й варварського знущання; це заразом акт обвинувачення проти большевицьких нелюдських екстермінаційних метод, що повинні до живого порушити ввесь культурний світ.

ЮВИЛЕЙ ВИЗНАЧНОГО ІСТОРИКА.

БЕРЛІН. — У березні б. р. скінчив 60-тий рік життя визначний і заслужений німецький історик, професор кельнського університету, д-р Мартин Шпан. Він перший підкреслив значіння студіювання преси й впровадив журналістику в обсяг університетських студій. Він був теж основником політичної школи, т. зв. „Політішес Коллеґ", що під його впливом ставилася з великою прихильністю до української справи.

150-ЛІТТЯ НАКЛАДНІ ҐЕШЕНА.

БЕРЛІН. — Цього року минає 150 літ від часу оснування ляйпціґським книгарем Ґеорґом Йоахімом Ґешеном видавничої фірми, що скоро виробила собі значну популярність, друкуючи твори Шіллера, Ґете і т. д. У своїй збірці „Замлюнґ Ґешен" випустила вона понад 1,000 книжок з усіх обсягів знання. У збірці Ґешена появилися також три праці проф. д-ра Смаль-Стоцького, а саме його „Граматика української мови", „Українсько-німецькі розмови" й „Українська читанка".

РУХ У БІБЛІОТЕЦІ УКРАЇНОЗНАВСТВА В БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН (Вуні). — За час від 1-го березня до 31-го грудня 1934 р. Центральна Бібліотека Українознавства при Українськім Науковім Інституті в Берліні виказала такі цифри обороту: прибуло нових книжок 353 томи, нових журналів — 1,956 чисел. Число відвідувачів виносило 1,330 осіб, яким випозичено до дому 1,155 книжок та видано до читання в бібліотеці 1,546 ріжних назв.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$ 2.00	One year	$ 2.00
На пів року	$ 1.25	Six months	$ 1.25
В Джерзи Сіти і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НА ОХОРОНУ ДІТЕЙ

У місті Майамі, в стейті Флорида, відбувався цими днями „національний", себто загально-краєвий, конґрес родичів і вчителів.

Уже сама збірка на одну спільну конференцію вчителів і родичів дітей підчеркує думку, що при вихованню дітей відограють головну ролю ці два чинники та що між ними мусить бути згода, а не розходження, якщо виховання має поступати нормально. Родичі й учителі мусять піддержувати взаїмну повагу одні до одних, бо інакше пропаде й повага родичів і повага вчителів, якщо родичі не будуть піддержувати поваги вчителів, а вчителі поваги родичів. Тут справа мається таксамо, як справа поваги батька й матери: коли матір піддержує повагу батька, а батько повагу матери, то дитина набирає поважання до обох родичів. Коли батько підриває повагу матери, а матір повагу батька, тоді паде повага обох родичів, а дитина виростає без дисципліни.

З нагоди так званого Дня Здоровля Дитини цей Конґрес Родичів і Вчителів видав публичний заклик, який заслугує на щось більше, ніж на новинкарську увагу. „Наші діти", говориться в заклику, „не мають серед загального напруження модерного життя нагоди розвиватись нормально. Якщо не зробиться надзвичайних заходів для добра дітей, то діти розвинуться на слабих людей, які не мають сильної й здорової тілесної будови".

Добре здоровля, говорить далі заява, залежить від розвою здорових звичок, від відповідного спочинку, спання, вправ, поживи, чистоти та здорових умових становищ. Тому родичі повинні дбати за те, щоби діти піддавати правильним лікарським оглядинам, щоби справляти всякі фізичні хиби, як зіпсуті зуби, заражені міґдали, поліпи, слабий зір, приглуховатість та ріжні одідичені тенденції. Ніколи не можна покласти забагато уваги на значіння здорових умових становищ.

„Ці розвиваються в перших роках дитячого життя та рішають про цілий перебіг розвою людини. Хибні звички думання та ділання, що повстали у вчасних роках, заражують життя багатьох людей, що могли би бути щасливі, якби родичі й учителі пізнали були на час ці протигромадянські тенденції та справили їх були в тих роках, коли вони повставали".

Ці слова підчеркують, що родичі, як і вчителі, мусять думати трохи більше про виховання дітей та наслухувати, що в цій справі відкрили люди, які цій справі присвячують своє життя.

ЖАХЛИВІ ОБРАЗКИ З ГОЛОДНОЇ ЯВОРІВЩИНИ

I.

Голод — це явище дивне й повне страхіть. Одні люди знають його з Гамсунового роману „Голод", інші знають його з часів війни — з фронту й таборів, та мало мабуть людей знає, що це таке голод тисяч населення, голод, що навістив цілий повіт, що загорнув у свою сіть із густими очками не лише всю сільську бідноту, що її так багато усюди, але **загорнув поголовно все населення:** і так зв. халупників і господарів, старих і дітвору, ба навіть худобу.

Всюди по інших галицьких селах знають „переднівок", знають нужду, велику нужду, знають її в Яворівщині більше ніж в інших околицях, але **переднівок навіть найтяжчий це ще не голод!** Навіть підчас найтяжчого переднівку може бідний заробити зерна чи бараболь, може взяти на відробок, може позичити, вкінці може випросити чи попросту вижебрати. Але тепер, коли навіть кільканацять-морґові господарі не мають дрібки зерна на хліб, коли вони вже забули смак хліба, то чим має жити, що може випросити — звичайний сільський бідняк, що творить 90 проц. яворівського села?...

Як удова лишає в хаті кількоро дітей попухлих з голоду і, сплакуючи з жалю та сорому, йде по селі з витягненою рукою просити їсти й під вечір приносить... **аж чотири бараболі,** то це вже не переднівок, **це голод!**

II.

І цей голод витискає своє тавро на житті цілого повіту. Населення випродує останки дробу, безріг і рогатої худоби. З того користають торговці, купуючи те все по дуже низьких цінах. Зрештою худоба з браку паші є крайно вичужденіла. Шкіра й кости! Коні ґинуть, часто в дорозі на фірманці. Паша сильно подорожіла.

Майже кожного дня під вечір збираються на ринку в Яворові гурти людей зі сіл, що фірами виїздять „у світ" шукати для себе і для своїх родин ратунку перед голодом. Їдуть у невідоме! Першою їх стацією є Львів. Там сподіваються знайти працю і хліб. Та чи знайдуть? Так багато тепер усюди рук до праці і так мало праці!...

Замкнена еміґрація за кордон, та голод витворив нову форму еміґрації. Ось під муром на вулиці присів якийсь змарнілий старець з порожнім мішком. Відпочиває. Іде в перемишлянський повіт. Звідтам мав жінку. Іде до її кревних, може в них заратується чверткою бараболь. Далека це дорога на старі ноги, але мусить іти, бо дома голод. Син і невістка безрадні, а дрібні внуки в голоді. Для них то рішився безсилий дідусь на таку велику й важку дорогу.

Та не він один пустився на таку „еміґрацію". Ось іде й жінка-селянка в камінецький повіт. Іде до своїх родичів за запомогою. Кінь у дома згинув, діти голодні, чоловік з голоду й жалю занедужав. Сказала чоловікови, що піде до своїх родичів за допомогою. Скричав на неї: „Згину, а ніде не йди!" Стидно й досадно йому, працьовитому господареви, просити запомоги навіть у кревних. Жінка не послухала. Здала дім на опіку сусідам і сама таки пішла до родичів просити запомоги на харч і на засів.

І багато таких „еміґрантів" снується дорогами повіту на всі сторони світу. Змарнілі, заболочені, з тим тавром понурої апатії, що огорнула голодні села Яворівщини, тягнуться ті нещасні останками сил „у світ" за хлібом, за бараболею, що в їх поняттю набрала вже значіння якогось безцінного скарбу, якогось чудодійного дорогого ліку.

III.

Голод змушує людей теж до ріжних „винаходів". Старі люди в Яворівщині тямлять один голод. Тоді люди їли лободу, стріхи зривали й перемолочували, черепахи з рік їли. Цілі гурти покидали села, йшли над ріки й потоки, вибирали з води черепахи, здирали скорупу, а мясо припікали на вогні й зараз їли. Так над водами днювали й ночували, доки старчило черепах.

Так було перед кількадесятьма роками. Чи й тепер до того дійде?...

Покищо голод навчив у нас людей іншої „штуки".

Оповідав мені раз один старий селянин таке: За Австрії при війську був він „горністом" (сурмачем), а що мав добрий апетит, то ніколи не був ситий жовнірським пайком. Але маючи постійно порожний живіт, не міг добре дути в сурму, тому радив собі так, що їв грудку цукру за ґрейцар, яку попивав двоматрома їдунками води. На хліб не мав грошей. Щойно так наповнивши живіт, міг сурмити. Отже подібно „віджилюється" багато родин і в Яворівщині, лише що цукор заступають бараболею. Краують бараболі на тонесенькі пластинки, пражать на кухні і „хрупають.". Цей яворівський „пражінь" спричинює спрагу, тому попивають його великою скількістю води, що гасить спрагу і виповнює живіт. Кілька бараболь вистарчить на цілу сімю. Та як виглядає ця сімя по двох-трох тижнях такого „харчу" — це інша річ!...

В одному селі вже щезають собаки й коти. Люди підозрівають, що їх вбиває на мясо один селянин. Свідками цього не стверджено.

IV.

Найгрізніший сопутник голоду — **тиф проявився в повіті з невиданою досі силою.** В Брухналі є 17 занедужань, тиф щойно розвивається, в Мосберґу — 4 випадки, в присілку Ліс (належить до Вільшаниці) тиф розвивається, в Новім Яжеві тиф розвивається, у Вербянах і на присілку Запуст тиф розвивається, а в Тростянці — **76 занедужань на тиф!** Це село здається здобуло рекорд у цілій державі. Сумний рекорд! Зрозуміло, що не всі хорі виздоровлюють. Є смертні випадки.

Поданий вище „біляис" далеко неповний, бо з ріжних причин годі уявнити кожний випадок занедужання. Населення з несвідомости таїть, як у родині хто має „горячку", бо боїться опечатання дому, або й замкнення села. Така примусова ізоляція унеможливила би добування харчів. Друга причина та, що санітарний персонал, який працює в загрожених тифом селах, є скількостею замалий, щоби міг на час викрити кожне занедужання. Ціла санітарна акція ведеться під проводом повітового лікаря—д-ра П. Радла, який справді з великим пожертвуванням віддався тій праці. У повіті функціонують дві движимі санітарні кольони з дезинфекторами й ваннами, переводячи поголовно дезинфекцію мешкань і населення. Та ці всі заходи не всилі опанувати положення. Крім плямистого тифу трапляються вже занедужання, що своїми симптомами подібні до червінки. Одна біда тягне за собою другу!

V.

Та все вище сказане ще не вичерпало тих понурих красок, що ними так обильно розмальована тепер Яворівщина. Зміст траґедії збільшає весна, що вже зійшла на землю. Голод і тиф це тільки дві дії тої страшної траґедії. Третя — це весна й брак насіння на засів.

І не рільник оре плугом скибу, але важка жура оре глибокі борозни на чолі рільника. Він знає, що потребує його земля на весну, він чує, що його **земля голодна насіння** — і ломить руки. Цей голод рідної нивки відчуває він може більше, як свій власний, як голод своїх дітей, — та щож?...

А над тим усім, над селами й полями світить, як усе, тепле весняне сонечко й приспішає весну. Жорстоке сонце! Немов глумиться з рільника!

Сотки селян щоденно товпляться по касах у Яворові, по ріжних урядах, старючися про запомогу чи позичку на весняні засіви. Староство видало 4 вагони збіжа й 16 вагонів бараболь. Замало! Не кілька, а кількасот вагонів треба! Повітовий комітет допомоги одержав з Центробанку десять тисяч злотих на дешевий кредит на весняні засіви. Ці гроші розділено через Українбанк „Народній Дім" у Яворові між сільські кредитівки виключно на дрібні засівні позички. Ця засівна позичка всякла, як крапля води в пісок. Районова Молочарня в Яворові роздала між членів і доставців 3 ваґони ґрису на віджилювання худоби і 5 ваґонів бараболі на садження та майже ваґон насіння пашних ростин. Районова Молочарня в Молошковичах роздала ваґон ґрису й два ваґони бараболь. Це все одержали члени й доставці титулом зачету на молоко.

А весна квапиться й підганяє до засіву. Люди випродують, що лише можуть. На ринку в Яворові побачите селянина, як продає родинну святість — коралі, що ними від непамятних літ вінує мати свою доню; побачите також селянина, як продає спідницю, або блюзу з жінки чи дочки, продає якісь старі холяви від чобіт... І пізнати по нім та по його „кра̀мі", що „боєм" здобув його від родини, або в тайні перед нею виніс це на продаж. Жінки попросту за безцін випродують полотна.

А корець бараболь коштує 6 зл., корець вівса 20 зл., та ще йде вгору. Багато загонів лишиться необсіяних. Що буде на наступний рік?...

VI.

Повітовий Комітет допомоги голодним роздав уже 75 сотнарів харчів (мука й пенцак). Уладив також харчування дітей у 16-ох місцевостях. У кожнім такім харчевім осередку одержують одноразово денно харч 50 до 80 дітей. Одержують бараболю на юшку, пенцак, клюски, хліб. Це переважно діти дошкільного віку. По деяких школах одержує частина дітей харч з допомоги староства. Перед Великоднем зможе Повітовий Комітет роздати ще ваґон муки й дарованих Центросоюзом 500 кґ. ковбаси. Маслосоюз крім звичайної готівки призначив виключно для дітей 2,000 літрів молока, які видасть впродовж трох місяців. Завдяки цьому зможе Пов. Комітет заложити нові харчеві осередки для дітей та поширити існуючі.

Крім митрополита Шептицького й епископа Коциловського, що дали більшу грошеву допомогу, поспішили з видатною допомогою також усі краєві кооперативні орґанізації, як також повітові кооперативні осередки й поодинокі громадяни. І кооперативна фабрика паперців „Калина" прислала на днях, як мене поінформовано в Комітеті, квоту 500 зл.! Дуже це значний дар. Чоловікови мимохіть насувається гадка, скільки то ще ріжних кооперативних фабрик могло би в краю повстати й яку велику поміч принесли би вони населенню в хвилину потреби.

Всі датки з краю Повітовий Комітет уживає дуже раціонально, закуповує за них найконечніші харчеві продукти й розділює їх при помочі сільських роздільчих комітетів між найбільше потребуючих. Повітовий Комітет має на увазі передовсім дітей і для них то повинно українське громадянство цілого краю не забути про „писанку".

Яворівщина тепер потребує помочі від краю, а прийде час і нагода, то віддасть її з відсотками. Ми того певні. — („Діло").

Н.

НАЦІОНАЛ-СОЦІЯЛІСТИЧНА НАУКА.

(Ідеольоґічні джерела німецького фашизму).

Політичні, релігійні та інші ідеї своїм поширенням нагадують пошесні хвороби (епідемії). Вони беруть свій початок в одній або в кількох країнах, переходять від народу до народу, запановують у деяких країнах на довший час, в інших не знаходять ґрунту і скоро минають, як „паризька мода" між жіноцтвом. Бачимо це на прикладі большевизму і фашизму. Ще зовсім недавно комуністичні партії були великою політичною силою в Німеччині, в Чехословаччині, в Польщі, у Франції, в балканських країнах. В СССР комуністична диктатура панує від 1917 року, але „большевицька пошесть" не могла опанувати інших народів поза межами бувшої російської царської держави. Диктаторська, протидемократична ідеольоґія, що загально зветься „фашизм", не була тільки витвором італійським. Подібні думки проповідував Француз Жорж Сорель, критикуючи демократію; в Італії попередником й вчителем Мусолінія був В. Парето; в Австрії — О. Шпан, професор віденського університету. Фашистівські орґанізації в Італії та в Німеччині зявилися майже одночасно — 1919 року, після закінчення світової війни.

В своїх початках фашисти в Італії та в Німеччині виступали проти капіталізму, проти демократії і проти Марксового соціялізму. Свій соціялізм вони називали „національним", „народнім" чи якось інакше.

Поряд з Гітлером, як практичним політиком, Австрія дала німецькому фашизмови найвизначнішого ідеольоґа, названого вгорі Отмара Шпана. Він проповідував більше десятка років з університетської катедри у Відні те саме, що Гітлер з трибуни на народних вічах у Німеччині. 1921 року вийшов курс лекцій професора Шпана під назвою „Правдива держава" (Der wahre Staat). В своїх викладах Шпан заперечує капіталізм, відкидає демократію, на місце держави демократичної ставить устрій становий (корпоративний). Ідеалом для Шпана є політичний устрій середніх віків. Його світогляд наскрізь романтичний.

Шпан бачить велике історичне призначення Німеччини в тому, що вона має завести „порядок" поміж народами центральної та східньої Европи.

„Балканізація Европи — писав Шпан — сягає тепер аж до Праги й Варшави. Ніхто крім Німеччини не зможе тут завести на довший час порядок та не буде в стані здержати постійні приховані чесько-польські, польсько-українські, сербсько-болгарські й інші війни. При цім Анґлія буде природнім союзником Німеччини.. Нині ми добре розуміємо, чому Польща, Чехія, Угорщина, Югославія, (навіть Греція) були колись німецькими ленами (васальними державами). Так мусить статися знову. Коли німецький нарід поставить на ноги свого вояка, і обставини підуть своїм шляхом, призначеним природою, то нас жде блискуча будучність, що нагадує старе цісарство". (Стор. 100—102).

Ці ідеї лежать в основі світогляду та закордонної політики теперішнього німецького уряду. „Місце під сонцем для німецької нації", „третє цісарство", „похід на схід" — все це „розмінна монета" в політичнім життю німецького націонал-соціялізму. „Наукову" форму цим вимогам дав О. Шпан.

Д. М.

БАХТЯРИ

У південній Персії, там, де простягаються одні з найбільших нафтових піль Меджід-і-Суляіман, жиє племя Бахтярів, у горах. Про походження свого племени Бахтяри розповідають такий переказ:

Джамшід, один із перських королів, увійшов до країни Люрс. Йому ставив спротив Суґаґ, Мардасів син, і прогнав його. Зпочатку правив справедливо й мудро, та пізніше заволодів ним Аріман злий дух, і намовив його, щоб убив батька та взяв владу в свої руки. Аріман зажадав у нагороду за свою раду, щоби Суґаґ позволив йому поцілувати його в оба рамена. Та як поцілував, вискочили Суґаґови дві чорні гадюки з рамен і не давали йому вже ні на хвилину спокою. Як їх відрубав, віджилювали та виростали наново. Тоді прийшов знову Аріман, переодітий за лікаря, та радив королеви, щоб давав що дня гадюкам їсти людський мозок. Тоді гадюки стануть меншати та вкінці зникнуть зовсім. Стали ловити людей у жертву для гадюк. У краю збунтувалися матери й жінки. Зворушилися серця Суґаґових слуг. Замісць людських мізків давали гадюкам баранячі мізки, а зловленим людям позволяли втекти та скритися в горах. Ті втікачі, то були предки племени бахтярів.

В дійсности бахтяри, це мішанина ріжних рас і племен: Курдів, Семітів, Туранців. Мова їх, це мішанина староперської та курдської мови. Жили довгий час спокійно, самі собою правили; перський уряд не дбав про них, поки платили йому правильно річну данину: килимами.

Бахтяри діляться на гірські й низинні племена. Верховинці жиють життям кочовиків і опришків. На зиму зганяють череди кіз і овець на доли, а на літо йдуть знову в недоступні гори. Низинні бахтяри роблять килими, жиють у селах. Килими їх славні на всьому Сході, бо дуже тревалі й гарно барвисті.

В звичаях і обрядах Бахтярів можна знайти багато спільного зі звичаями неіснуючих уже сьогодні народів. Так нпр. т. зв. танець палиць є мабуть грецького походження. Треба згадати, що Бахтяри від соток літ визнають іслям.

У горах Люрістану горять іще „вічні вогні" давніх Персів, що їх потайки та дбайливо піддержує це племя. То тут то там є в горах камінні престоли, на яких колись складали криваві жертви Ваалови. Хто знає, чи й сьогодні ще не покроплюють кровю жертв тих камінних столів. Бахтярські верховинці скриті, недовірчиві, неприступні в своїх гірських криївках.

Дивні й ориґінальні є бахтярські перекази про звірів. Так нпр. вірять, що ведмеді походять із людського роду. Скупар, каже переказ, сховався під купою вовни, щоби скритися перед мандрівниками, які просилися на нічліг. Жінці казав сказати, що його нема дома, бо пішов у гори, а вона сама не може приняти їх. Жінка вчинила, як велів скупар. Тоді підійшов один із мандрівників і сказав, що він свояк пророка, а на імя йому Газрат-Алі. „Встань, ведмедю", сказав Газрат Алі й простягнув руку в напрямі купи вовни, під якою сховався скупар —„житимеш відтепер у самоті та глуші, як ворог людей!"

Про лямпарта розповідають Бахтяри такий переказ. Одна жінка пішла до пророка Алія та просила: „Пане, дай мені чоловіка!" Пророк змилосердився над нею та дав їй чоловіка. За місяць тасама жінка прийшла знову до пророка тай жалілася: „Ах, Алі, не можу жити з тим чоловіком. Він твердий, жорстокий та недобрий для мене. Прошу тебе, Алі, дай мені іншого чоловіка!" І знову минув місяць і знову прийшла ця жінка до пророка й нарікала: „Ах, Алі, якогож то чоловіка ти дав мені! Таж то не мужчина. Він усе добрий, мягкий, сповняє все всі мої бажання. Алі, я не можу жити з цим чоловіком!" „Жінко, — сказав пророк, — годі тобі догодити. Та нічого, дам тобі ще одного чоловіка".

А за місяць прийшла тасама жінка заплакана: „Пане, цей чоловік із каменя, глухий як пень, не відповідає зовсім на мої просьби, все мовчить. Волю вже мого першого чоловіка!" „Жінко, — сказав сердитий пророк — ти не людина. Будеш відтепер лямпартом!" Тому то лямпарти кидаються на мужчин і дряпають їм пазурами лице, а жінок не чіпають.

Цікавий переказ про півня й курку оповідають Бахтяри з низин. Аллаг дав усім птахам крила, щоб могли літати. І всі подякували Аллагови: „Інша Аллаг! Коли така твоя воля, будемо від завтра літати". Та півень і курка пішли собі, не подякувавши, тай сказали, надувшись: „Від завтра будемо літати". І це одинокі птахи, що не вміють літати.

Бахтяри нарід, що вимирає. Не лучаться з іншими племенами, жиють у гордому відокремленні, а як відкрито нафтові поля, уступаються щораз далі в гори, втікають перед наступом чужинців.

САМОСУД НА ЛИТВІ.

В литовському селі Єніслава селянин Сушінскас застрілив підчас сварки сусіда Казлакскаса. Обурене населення зловило душогуба і зробило над ним самосуд, причому син убитого Казлавскаса знущався жорстоко над душогубом, видовбав йому очи і поломив руки. Поліція арештувала багато селян.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, ЩО ВІДБУЛОСЯ В ДНЯХ 18 ДО 22 ЛЮТОГО 1935 РОКУ В ДОМІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА ПІД Ч. 81-83 ҐРЕНД СТРІТ, ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

—o—

(7)

Гол. предсідник зазначує, що дискусія над звітами всіх головних урядників покінчена, а тому тепер приступаємо до останньої точки нарад, а саме:

ВНЕСЕННЯ Й УХВАЛИ.

Як першу точку для ухвал рек. секретар предкладає

СПРАВУ ВИНАГОРОД

за приєднування нових членів на протязі 1935 року.

Справу орґанізування нових членів я вже порушував у свойому звіті, говорив рек. секретар. Я згадав, що екзекутива У. Н. Союза, кермуючись директивою головного уряду У. Н. Союза з минулого річного засідання, що назначення спеціяльних орґанізаторів, зогляду на склад нашої орґанізації, не є вказаним, застановлялася на своїх чергових засіданнях над такими методами, які могли би бути корисними для орґанізації, а в тому самому часі відповідалиб також вимогам і бажанням усього членства. В тих наших міркуваннях ми виходили в першій мірі з цього становища, що відповідна праця повинна бути відповідно винагороджена. Бо хоч У. Н. Союз на протязі 40 років свого існування будував свою силу та зростав головно завдяки безкорисній праці своїх ідейних урядників і членів, і хоч ми віримо, що ідейність і патріотизм і набудуче будуть головним товчком у праці всіх членів для своєї орґанізації, то всеж таки ми здавали собі справу з цього, що такої безкорисної праці ми не можемо завжди вимагати, тимбільше, коли маємо на увазі теперішні часи загальної економічної кризи. Виходячи з цього становища, що праця повинна бути винагороджена, ми вважали, що У. Н. Союз, призначуючи нагороду своїм членам за їх працю, заанґажує в такий спосіб до роботи над приєднуванням нових членів не одного орґанізатора в одній місцевости, але кожного активного члена, який тільки хоче й може працювати для орґанізації, а з другої сторони поможе матеріяльно власне тим членам, які тої помочі потребують, а є охочі присвятити свій час для орґанізаційної праці.

Застановляючись над висотою нагород, ми кермувалися в наших обчисленнях такою засадою, що У. Н. Союз не може виплатити з адміністраційного фонду за якесь певне число нових членів більше, як він отримав від того числа членів на протязі року до адміністраційного фонду. Ми брали під увагу членів у ріжному віці, в ріжних клясах обезпечення, на ріжні суми обезпечення, та відповідно до цього обчисляли, скільки ті члени вплатилиб на протязі першого року членства до адміністраційного фонду. Опісля ми брали під увагу, які видатки треба поробити з адміністраційного фонду з тої суми, яку на протязі року дотичні члени вплатилиб і, маючи ці видатки на увазі, ми прийшли до висновку, що У. Н. Союз міг би уділювати наступні нагороди за приєднування нових членів: $3 від повнолітнього члена, який обезпечить себе на $500; $4 від повнолітнього члена, який обезпечить себе на $1,000; $5 від повнолітнього члена, який обезпечить себе вище $1,000; $1 від дитини, яка вступає до кляси I., або докляси II. Молодечого Департаменту. До повищих нагород булиб управнені урядники й члени. Нагороди булиб виплачувані по кожних трох місяцях членства нового члена, отже в чотирох ратах булаб сплачена повна нагорода дотичному орґанізаторови. Якщо якийсь новий член заплатив би свою вкладку на рік наперед, то тоді, очевидно, орґанізатор отримав би одною ратою повну нагороду зараз по одержанню цеї вкладки головною канцелярією.

Гол. предсідник: Досі ми могли почути нераз нарікання, що, мовляв, У. Н. Союз винагороджує тільки відділових секретарів за їх працю. Такі нарікання висказували відділові урядники і члени. І власне екзекутива У. Н. Союза мала й це на увазі, коли вона застановлялась над тим пляном, який тут предложено в справі винагород. Бо, признаючи ті нагороди, ми тимсамим даємо нагоду і можність для кожного урядника і для кожного члена орґанізації цю нагороду дістати. Ми тимсамим творимо варстат праці, де кожний може собі заробити.

Фін. секретар-касієр: Щоби праця над приєднуванням нових членів могла бути успішною, то в теперішніх часах у неї треба вложити багато часу й труду. Успіх може бути запевнений тільки постійною і витревалою працею, а така праця повинна бути відповідно винагороджена.

У повищій справі вивязалась оживлена дискусія, в якій забирають слово всі головні урядники, а вислідом цеї дискусії було внесення гол. контрольора, Д. Капітули, поперте радним С. Слободяном, щоб приняти плян у справі уділювання нагород за приєднування нових членів на протязі 1935 року в такій формі, в якій він був предложений рек. секретарем. Це внесення перейшло одноголосно.

Наради закінчено цього дня в год. 6 ввечір.

ЧЕТВЕРТИЙ ДЕНЬ НАРАД РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ.

Гол. предсідник відкрив збори в год. 9.15 рано, заявляючи, що на порядку дня є продовження останньої точки програми річного засідання, а саме внесення й ухвали. Тут предсідник передає ведення зборів заступникови гол. предсідника, В. Малевичеви.

Заступник гол. предсідника зазначує, що вчора ми перевели відповідну ухвалу в справі уділювання нагород за приєднування нових членів. Отже, говорячи про справу винагород, ми повинні при тій нагоді застановитись над тим, чи не можливим булоб признати якусь нагороду для відділових предсідників і касієрів. Ми знаємо, що відділові секретарі одержують винагородження за свою працю. Така нагорода було їм признана ухвалами з конвенції та з минулого річного засідання головного уряду У. Н. Союза. Фактом є, що предсідники і касієри виконують також певні обовязки та функції у своїх відділах, і за ту працю вони також хотілиб дістати якесь винагородження. Маючи нагоду бути в багатьох місцевостях з нагоди 40-літнього ювилею нашої орґанізації, я нераз мав можність почути на місцях, яка є думка відділових предсідників і касієрів, а навіть і членів щодо цеї справи. І не можна закрити цього факту, що є певні нарікання в цьому напрямі. Щоб це набудуче усунути, та щоб заохотити всіх відділових урядників до живішої акції та праці для орґанізації, я вважаю, що ми повинні в якийсь спосіб задовольнити домагання цих урядників.

В дискусії над цею справою забирають голос майже всі головні урядники та висказують свої думки і подають ріжні пляни щодо цього, яку нагороду можнаб ухвалити відділовим предсідникам і касієрам. Усі погоджуються в тим, що така нагорода повинна бути злучена й залежна від тої праці, яку дотичні урядники вкладатимуть по своїх відділах для добра орґанізації. Чим більше членів якийсь відділ придбає на протязі року, тим більшою повинна бути винагорода урядників цього відділу.

Вислідом цих міркувань було внесення радного А. Шаршоня, поперте гол. контрольором Д. Капітулою, щоб ухвалити для відділових предсідників і касієрів окрему нагороду, яка має виносити по 25 центів від кожного нового, приєднаного члена в дотичному відділі на протязі 1935 року, без ріжниці, чи цей новий член буде приєднаний до повнолітніх чи до Молодечого Департаменту, та що та нагорода має бути виплачена предсідникам і касієрам одноразово з кінцем року, відповідно до числа нових членів, завербованих дотичними відділами на протязі цілого року. Це внесення перейшло одноголосно.

Радний Г. Євусяк завважує, що та нагорода, яку ми ухвалили виплачувати за приєднування нових членів на протязі 1935 року, тільки частинно вирішує справу приєднування нових членів до орґанізації. Бо крім нагород ті члени-орґанізатори, які працюватимуть над приєднуванням нових членів, повинні ще мати відповідні інструкції щодо цього, в який спосіб підходити до цеї справи. Їм треба дати в руки такі факти, якими вони моглиб переконати тих людей, котрих вони старатимуться приєднати до орґанізації. Їх треба повчити, що вони мають говорити про У. Н. Союз. В тій цілі вказаним булоб виготовити відповідний плян та видати відповідний підручник для вжитку орґанізаторів. Коли це буде получене з коштами, то треба ухвалити потрібні фонди на ту ціль.

Контрольор Д. Капітула й радний І. Ваверчак поділяють думку радного Г. Євусяка, що бажаним булоб видати відповідні книжечки з вказівками про приєднування нових членів.

Предсідник контрольної комісії, О. Е. Малицький, завважує, що краще булоб подавати постійно в часописі ріжні вказівки щодо приєднування нових членів.

своїх організаціях. Тому я є за те, щоб уділювати морґеджі на народні доми.

Радний Т. Шпікула говорить у справі просьби д-ра Гриневецького про позичку на його дім, зазначуючи, що в цьому домі є відповідні приміщення на товариські сходини, і під теперішню пору це одинокий дім у Шікаґо, де Союзові відділи відбувають свої збори. Отже, уділюючи морґедж на цей дім, ми піддержалиб його, а тимсамим скріпилиб Союзове життя. А щодо певности інвестованого гроша в цей дім, то тут нема ніяких сумнівів, бо уділений морґедж на цей дім був би вповні забезпечений.

Предсідник гол. контрольної комісії, О. Е. Малицький, поділяє думку радного Т. Шпікули, заявляючи, що він бачив цей дім і є переконаний у тому, що уділення морґеджу на нього булоб доброю бизнесовою пропозицією.

Радна О. Придун піддержує просьбу від 370 У. Н. Союза в справі морґеджу в сумі $10,000 на закупно дому. В тій місцевости трапляється тепер добра нагода купити одну школу за дешеву ціну, бо тільки за $10,000, а та школа булаб якраз відповідною на народній дім, якого досі нема в Ню Гейвен. Це був би дім Союзового відділу.

Радний Г. Євусяк: Коли мова про морґеджі на народні доми, то тут справа в нічім не змінилась. Інвестувати гріш у народній дім представляло й представляє ризико. Тепер, у часах крізи, те ризико є тимбільше. Тому я вважаю, що в справі уділювання морґеджів на народні доми нам треба держатись і набудуче ухвали з минулого річного засідання головного уряду У. Н. Союза.

Контрольор Д. Капітула: Фактом є, що назагал народні доми себе не оплачують. Очевидно, є кілька таких домів, що знаходяться в такому стані, що уділення морґеджу на них можнаб уважати бизнесовою пропозицією, одначе це винятки. Коли, наприклад, якийсь дім мається допера будувати, то тут неможливо наперед сказати, чи такий буде виплачуватися, бо це залежить від ріжних обставин: від будучого заряду, від гармонії і згоди в дотичній громаді і т. п. І колиб ми уділення морґеджу на якийсь народній дім уважали бизнесовою пропозицією і такий морґедж уділили, то тоді заходить питання, що буде з морґеджами на всі інші доми. Бо тут булоб трудно робити якийсь виняток. Бо для кожної громади свій дім є найкращий.

У тій самій справі забирають іще слово радні І. Ваверчак, І. Лисак і І. Гузар та висказують свої заввагі щодо цього, що в уділюванню морґеджів на народні доми ми мусілиб держатися однакової засади супроти всіх громад, чи Союзових відділів.

Опісля контрольор Д. Капітула ставить внесення, поперте радними І. Лисаком і А. Шаршонем, щоб оставити в силі ту ухвалу в справі уділювання морґеджів на народні доми, яка запала на минулому річному засіданні головного уряду. Це внесення перейшло більшістю голосів. Було 4 голоси проти.

Гол. предсідник предкладає до вирішення справу

Видання ювилейної книги У. Н. Союза.

Як відомо, на 18-тій конвенції У. Н. Союза делеґати висказали бажання, щоб з нагоди 40-ліття У. Н. Союза видати ювилейну книгу. В тій справі забрало голос минуле річне засідання головного уряду та припоручило редакційному комітетови занятись виданням цеї книги. Отже редакційний комітет на протязі року застановлявся над цею справою і був би вже приступив до видання цеї книги, якби не те, що по обчисленню видатків, получених з виданням такої ювилейної книги, якої плян вам тут предложить відповідальний редактор „Свободи", ми переконалися, що один примірник не міг би коштувати менше як один доляр. А таких примірників, за нашим обчисленням, потрібно коло 12,000. Отже зогляду на цей видаток ми здержалися з видаванням цеї книги до річного засідання головного уряду.

Відповідальний редактор д-р Мишуга: Історія У. Н. Союза це історія нашої американської України. Ось із такої точки погляду я виходжу, коли представляю собі плян щодо цього, як повинна виглядати ювилейна книга та який її зміст повинен бути. У зміст такої ювилейної книги повинна ввійти не тільки історія У. Н. Союза, історія його відділів, історія освідомлення нашого робітництва щодо потреби забезпечення на випадок смерти, недуги чи нещасливого випадку, але зміст цеї книги повинен обнимати також інші ділянки нашого життя тут в Америці, як: церква, політика, освіта, економія, музика, штука, письменство і т. п. Видавши таку книгу, ми тимсамим полишилиб у спадщині молодому, тут родженому, поколінню такий матеріял, з якого воно моглоб черпати відомости про своїх батьків, про їх змагання, здобутки, кращу долю, про їх осяги на полі культурного, економічного й політичного розвитку. Видання такої книги вимагатиме великого вкладу праці. Зібрання потрібних матеріялів вимагатиме багато часу. Алеж такою справою варт потрудитися, бо видання цеї книги лежить в інтересі нашої загальної справи.

Тут подам тільки деякі теми, які повинні знайти місце в такій книзі: Історія У. Н. Союза як запомогової організації, У. Н. Союз як культурно народня установа, У. Н. Союз як гуманітарна інституція, Історія „Свободи", Роля У. Н. Союза і „Свободи" в творенні політичної думки в Америці, Історія У. Н. Союза в описах піонірів, Союз і церква, Історія відділів У. Н. Союза, Ювилейні обходи, Союз у ювилейних промовах, Фінансовий і рекордовий звіт, Чому ми належимо до Союза, Конвенції У. Н. Союза, Головні уряди У. Н. Союза, Редактори „Свободи", Статті про саме обезпечення, Іміґрація і Рідний Край і т. д.

Така ювилейна книга обнималаб коло 700 сторін друку.

Заступник гол. предсідника, В. Малевич, завважує, що вказаним булоб помістити в цій книзі історію наших іміґрантів, які приїжджали тут та поселювалися групами. Бо ці початкові групи мають нераз дуже цікаву історію.

Предсідник контрольної комісії, О. Е. Малицький, зазначує, що видання такої ювилейної книги є необхідне та що це є нашим обовязком полишити молодому поколінню історичну памятку. А щодо коштів видання цеї книги, то їх треба покрити, а опісля частина з тих грошей звернеться через розпродаж книги.

Радний Г. Євусяк є за те, щоби братися зараз до видання цеї книги. Видатки повинні бути покриті частинно Союзом, а частинно членами. Членам треба дати ту книгу по дешевій ціні. Їм можна дати по 50 центів, отже майже також само, як колись платилося за календар. І я є певний, що кожний радо заплатить 50 центів за книгу, яка матиме так багато цікавого матеріялу та обниматиме коло 700 сторін друку.

В тій справі забирають іще слово й інші головні урядники, а саме, І. Лисак, І. Гузар та Т. Шпікула, та всі поділяють думку щодо цього, що У Н. Союз повинен видати ювилейну книгу.

Опісля предсідник контрольної комісії, О. Е. Малицький, ставить внесення, поперте радними Т. Шпікулою і А. Шаршонем, щоб уповажнити редакційний комітет видати ювилейну книгу У. Н. Союза в 12 тисячах примірників, з тим, що кошти видання цеї книги не повинні виносити більше як один доляр за примірник. Це внесення перейшло одноголосно.

Рек. секретар відчитує лист, який переслав Іван Каштанюк на руки предсідника контрольної комісії, О. Е. Малицького, в справі назначення його адміністратором реальностей У. Н. Союза.

Головні урядники, які говорять у тій справі, завважують, що просьба І. Каштанюка, так як вона була внесена, не належить до річного засідання головного уряду. Вона може бути звернена хіба до екзекутиви У. Н. Союза.

На тім закінчено наради в год. 6 ввечір.

ПЯТИЙ ДЕНЬ РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ.

Предсідник М. Мурашко відкрив збори в год. 9.15 рано, зазначуючи, що наступною точкою програми є:

Стипендії.

Рек. секретар Д. Галичин відчитує просьби в справі стипендій, які наспіли на річне засідання головного уряду. Всіх просьб було 16. Деякі аплікантн просили стипендії на менші суми, а деякі внесли просьби про уділення суми $400 і $500.

У тій справі вивязалась дискусія, якої вислідом було внесення радного А. Шаршоня, поперте предсідником контрольної комісії, О. Е. Малицьким, щоб уділити підмоги-стипендії всім 16 аплікантам відповідно до літ їх студій та відповідно до тих грошей, якими розпоряджає тепер народній фонд. Це внесення перейшло одноголосно. Згідно з повищим рішенням призначено отсі підмоги-стипендії: від. 7, Андрій Капітула для сина Івана $40; від. 14, для Стефана Фіка $40; від. 25, для Теодора Луцева $75; від. 30, для Катерини Клос $50; від. 45, для Еміля Гарасима $100; від. 73, Ілія Чорний для сина Данила $40; від. 112, Юлія Грицей для доньки Ольги $75; від. 120, для Миколи Шпука $100; від. 132, для Юрія Сови $50; від. 238, Ілія Чопик для доньки Анни $40; від. 239, для Володимира Сеґіна $50, а для Володимира Наконечного також $50; від. 252, для Григорія Сенева $75; від. 301, Микола Шевчук для сина $40; від. 320, Теодор Західний для сина Ярослава $40; від. 401, для Амвросія Кука $100.

Просьби про запомоги.

Усіх просьб про запомоги вплинуло на річне засідання 51. Фін. секретар-касієр відчитує кожну просьбу зокрема і над кожною просьбою відбувається голосування головних урядників. У такий спосіб одобрено 45 запомог на загальну суму $1,645.

Наступні запомоги відкинено як статутово неузасаднені: від. 61, Микола Дебич; від. 67, Михайло Мельник; від. 100, Марія Лавровська; від. 116, Марія Ґальчак; від. 168, А. Бажан; від. 176, Михайло Коцан.

Опісля фін. секретар-касієр відчитує письма в справі запомоги для Марії Стахури, члениці 218 від. У. Н. Союза. Ця члениця внесла просьбу про запомогу ще минулого року і, згідно зі статутом, екзекутива У. Н. Союза не могла одобрити цеї просьби, бо члениця була хора всього один місяць і 17 днів, як це виказувало лікарське свідоцтво. Тепер та члениця внесла відклик від рішення екзекутиви до річного засідання головного уряду.

По провіренню цеї справи радний І. Ваверчак ставить внесення, поперте радним А. Шаршонем, щоби відкинути просьбу Марії Стахури, як статутово неузасаднену. Внесення перейшло одноголосно.

Асиґнати з народнього фонду на тутешні й старокраєві цілі.

Відповідальний редактор реферує в справі книжки „Спирит оф Юкрейн", зазначуючи, що хоч ця книжка вже вийшла з друку, то кошти її видання ще не покриті, бо самій „Свободі" винні ми за друк і оправу коло $1,200. Вважаю, що ця книжка повинна знайтися в руках нашої Союзової молоді, принаймні цеї, яка є в Молодечому Департаменті у віці від 15 до 18 літ. Ця книжка стане для молоді цінним засобом для її національного освідомлення. Якщо вона пізнає культуру і національні надбання свого народу, то заразом вона пізнає, за що варт любити і шанувати свій нарід і Україну. А як вона дійсно полюбить свій нарід, то тоді певно й полюбить наші українські організації і сама відчує потребу належати до такої організації, як У. Н. Союз.

Радний І. Гузар зазначує, що в органїзуванню нових членів найважнїшою справою є: мати охочих людей до працї. Бо людина, охоча до працї, знайде завжди потрібнї арґументи. До ріжних людей треба ріжно підходити. Один арґумент є добрий і відповідний для одної людини, а для іншої він зовсім не надається. Живий приклад є найкращим і найбільше переконуючим арґументом. Чисто механїчними й вивченими з книжки арґументами людину важко переконати. Арґументи треба брати з життя. Кожний відділ має свою історію. В тій історії можна знайти багато життєвих, дійсних прикладів, які можуть послужити і бути найуспішнїшими арґументами в працї над приєднуванням нових членів. Є по відділах калїки, невилїкувально хорі члени, яким Союз помагає. Є вдови, вдячнї Союзови, бо він став їм у пригодї. Є похорони, на яких збираються Союзовцї, щоб віддати гідну прислугу свому членови. Є молоді люди, яким Союз поміг покінчити студії. Є патріотичнї й ідейнї члени, які виховались на тих ідейних кличах, які пропаґував і пропаґує У. Н. Союз. Отже є багато таких прикладів, на які ми [illegible] як на живих свідків у нашій працї над приєднуванням нових членів. Треба тільки знати, як ті приклади використати. Про те я говорю з власного досвіду, бо на таких життєвих прикладах і арґументах є опертий зріст цього відділу, в якому я є предсїдником.

Радний С. Слободян: Мусимо признати, що ми таки не вміємо підходити до молоді. Непорозуміннями і сварками на мітінґах ми нераз відстрашуємо навіть ту молодь, яка вже є зорганізована. Неузасадненими нарїканнями на свою організацію ми викликуємо в своїх власних дїтей неохоту та байдужність до тої організації, яку ми самі збудували. Це все мусить устати, якщо ми хочемо задержати молодь при своїй організації. Ми мусимо тій молоді помагати, заохочувати її до працї, а в першій мірі давати їй нагоду підготовитися до тої працї, яку тепер ми ведемо, а яку зчасом повиннї повести нашї дїти.

При тій нагодї хочу згадати ще, що коли мова про приєднування дїтей до організації, то багато нам могло би помогти впровадження „Ендовмент" грамот для членів Молодечого Департаменту.

Рек. секретар: В минулому роцї писано в часописі про У. Н. Союз більше, ніж у якімнебудь іншім роцї. Подавав я до „Свободи" багато закликів, відозв та дописів. У тих відозвах і дописах я старався висвітлити всесторонне значіння У. Н. Союза в розбудові нашого життя. Я старався вказати, чому ми повиннї належати до У. Н. Союза. Висилав я також обіжники до відділів, де подавав відповідні інструкції. Заходом головної канцелярії і редакції „Свободи" видано брошуру-книжку „В сорокліття У. Н. Союза", якої цїль також була: пропаганда за У. Н. Союз. Отже коли йде про словні арґументи, які мають бути помічними в працї над приєднуванням нових членів, то їх було досить. Очевидно, їх можна ще більше достарчити, видаючи окремі книжечки для цеї цїли. Та тут треба відразу зазначити, що самі книжечки не дадуть іще нових членів, не принесуть ще нового бизнесу. Бо крім словних арґументів, поданих у книжці чи часописі, треба передусім, як попередньо заявив уже радний І. Гузар, охочих людей до такої працї. Треба людей з енерґією й амбіцією, що почувалисяб до обовязку працювати для своєї орґанізації, що бачилиб у тій працї свій власний інтерес, що вмілиб перемінити словні арґументи на дійсні результати, на здобуття нових членів.

Щодо впровадження „Ендовмент" грамот для членів Молодечого Департаменту, то над цею справою екзекутива вже застановлялася та засягала також опінії актуарія У. Н. Союза. Думка актуарія є, щоб насамперед покінчити одну реформу, а тодї братися до другої. Коли вже скінчимо з переписуванням членів зі старого до нового роду обезпечення, то тодї ми повиннї взятися за реформу Молодечого Департаменту та впровадити й у ньому ще бодай один рід обезпечення, а саме, „Ендовмент".

По вичерпанню дискусії над цею справою радний Г. Євусяк ставить внесення, поперте контрольором Д. Капітулою і радним А. Шаршонем, щоб екзекутива У. Н. Союза занялася виданням відповідної лїтератури для вжитку урядників і членів у їх працї над приєднуванням нових членів та поробила такі видатки, які будуть получені з дотичними видавництвами. Це внесення ухвалено одноголосно.

Перехід членів зі старого до нового роду обезпечення.

Рек. секретар: Я вже сказав у своюму звітї, що з кінцем 1934 року осталася ще в старім роді обезпечення одна шеста частина з загального числа членів. Беручи під увагу, що реченець виміни грамот скінчився 31 грудня 1934 року, тепер нам треба вирішити, що зробити з тими членами, які ще є в старім роді обезпечення. Над тою справою застановлявся вже екзекутивний комітет У. Н. Союза разом з актуарієм нашої організації. Вислїдом тих наших спільних нарад була думка, що вказаним булоб продовжити реченець виміни грамот до 30 червня 1935 року, щоб у той спосіб дати ще одну й остаточну нагоду тим членам, які досі є в старім роді обезпечення, перейти до нового роду обезпечення.

Радний Т. Шпікула запитує, чи для тих усіх членів, які ще осталися в старім роді обезпечення, є потрібні обчислення їх резерви та вкладок.

Рек. секретар заявляє, що для деяких членів є ще обчислення, а для деяких нема. Отже для багатьох членів треба буде робити тепер окремі обчислення, а з тим будуть получені додаткові видатки. Очевидно, тих видатків не булоб, якщо всї члени були би перейшли до нового роду обезпечення до кінця 1934 року.

Опісля контрольор Д. Капітула ставить внесення, щоб продовжити реченець виміни грамот зі старого до нового роду обезпечення до 30 червня 1935 року, з тим, що на протязї цього часу всї члени мають перейти до нового роду обезпечення. А коли би знайшовся такий член, який не повинувавсяб цій ухвалї, то тодї хай цей член буде приготований на те, що йому прийдеться платити вищу вкладку таки в старім роді обезпечення. Це внесення, поперте радним І. Гузаром, перейшло одноголосно.

Справа знижки відсотків на морґеджах.

У тій справі реферує фін. секретар-касієр: Фактом є, що банки та інші фінансові інституції приступили вже до знижки відсотків на морґеджах із 6% на 5%. Банкам це було легко перевести, тому, що відповідно до знижки відсотків на морґеджах вони зараз зменшили відсотки на щадничих депозитах. Інша справа з нашою орґанізацією. Нашї інвестиції повиннї принести такі відсотки, яких вимагають ті табелї оплат, на підставі яких є обчислена висота вкладок членів, а тимсамим ми не можемо знижати відсотків на морґеджах.

[illegible]

При тій нагодї порушу також справу знижки відсотків від членських позичок бо фактом є, що члени такі домагання ставлять. Як я вже згадав у свойому звітї то, беручи під увагу, що мало хто з членів сплачує затягнену позичку, такі позички, видані на членські грамоти, треба вважати такою інвестицією, якої не можна, на випадок потреби, перемінити на готівку, чи то знову заміняти її на іншого роду інвестицію. А такі переміни можна робити з іншими інвестиціями, як, наприклад, з бондами або зі сплаченими морґеджами. Бонди можна вимінювати в відповідному моменті на якісь інші бонди, які можуть принести кращі зиски. Вразї потреби можна їх кожночасно продати та дістати готівку. Цього всього не можна зробити з такою інвестицією, як позички на членських грамотах. Далї треба мати також на увазї, що з уділюванням позичок на членські грамоти є получена така праця, а з нею такі кошти, яких нема при інших інвестиціях. Для прикладу подам, що в 120 морґеджах і в 40 ріжних бондах Союз має інвестованого майна на суму понад два міліони долярів. В тому самому часї Союз має на членських позичках коло $350,000, а ту суму випозичили аж 4,971 членів. Прошу тепер представити собі, яка тут є праця з уділенням 4,971 позичок, з обчисленням відсотків від них та колектуванням тих відсотків. Бо коли ми поведемо порівнання, що, наприклад, у 40 бондах є інвестованого майна на суму $887,000, а сума $350,000 з позичок є роздїлена майже на 5,000 поодиноких членів, то тут кожному стане зрозумілим, що провадити діловодство й мати контролю над 40 позиціями вимагає далеко меншого вкладу працї і видатків, ніж вести діловодство і контролювати 5,000 ріжних позицій. Коли ми те все розважимо, то мусимо прийти до висновку, що організація не може знижувати відсотків від членських позичок. Я розумію домагання членів щодо цеї знижки і був би радий, якби ті домагання можна було задовольнити, та з другої сторони я також обовязаний представити дійсний стан цеї справи.

У повищій справі висказують свої думки й інші головні урядники, та по довшій дискусії приходять до переконання, що в справі відсотків від членських позичок не можливо тепер робити ніякої зміни та що треба залишити в силї давню ухвалу в тій справі.

Справа перебрання реальностей на власність організації.

Контрольор Д. Капітула твердить, що У. Н. Союз має тепер іще кілька морґеджів на таких реальностях, яких власники сплачують тільки незначними ратами залеглі проценти і залеглі міські податки. Залеглі податки і проценти на тих кількох морґеджах виносять уже поважну суму, а тому нам треба добре застановитися, в який спосіб маємо поступити набудуче з дотичними реальностями.

На внесення радного А. Шаршоня, поперте І. Ваверчаком і О. Придун, одноголосно ухвалено, щоб екзекутива У. Н. Союза поступала в тій справі таксамо, як досі робила, то є, вживала свого найкращого розсудку щодо того, котрі реальности треба буде конечно перебрати на власність організації.

Інвестиції.

У справі інвестування грошей на морґеджах порішено, щоб екзекутива У. Н. Союза й надалї держалась ухвали з минулого річного засїдання головного уряду в тій справі, а саме уділювала морґеджі на малі суми, та щоб уділена сума не перевищала 50 відсотків теперішньої вартости дотичної реальности, одначе з тим додатком, що коли сума морґеджу, уділена на якусь реальність, мала би представляти тільки одну третину теперішньої вартости дотичної реальности, то в таких випадках екзекутива уповажнена уділювати морґеджі й на вищі суми. Поставлене в повищій справі внесення радним А. Шарщонем, а поперте радними А. Боївкою і О. Придун, перейшло одноголосно.

Уділювання морґеджів на народнї доми.

Рек. секретар прочитав просьби, які наспіли на річне засїдання головного уряду в справі уділення морґеджів на народнї доми, а саме: від д-ра Гриневецького з Шікаґо, від уряду від. 370 У. Н. Союза з Ню Гейвен, Конн., і інші.

Радний С. Слободян предкладає просьбу на уділення морґеджу на народній дім у Найставн, Па., та зазначує, що цей дім знаходиться в такому станї, що уділення морґеджу на нього представлятиме певну інвестицію Союзового гроша. З одної сторони, це булаб зовсім бизнесова пропозиція, а з другої, Союз через уділення цього морґеджу поміг би багато в орґанізуванню молоді і приєднуванню її в члени орґанізації. Коли ми будемо ставитися до цеї справи байдуже, то опісля не дивуймося, що наша молодь буде гуртуватися по чужих галях, та що ми не зможемо вдержати її при

Справу помочі Рідному Краєви і тутешнім цілям реферує заступник гол. предсідника, В. Малевич, та предкладає спис поодиноких цілей, на які потрібно ухвалити відповідні суми.

Радний І. Гузар ставить внесення, поперте радним С. Слободяном, щоб призначити $700 на визвольну боротьбу. Це внесення отримало 11 голосів. А внесення радного І. Ваверчака, поперте радним А. Шаршонем, щоб призначити на ту ціль $500, отримало 5 голосів. Отже внесення радного І. Гузара перейшло більшістю голосів.

На внесення радного С. Слободяна, поперте радним І. Ваверчаком, порішено одноголосно призначити $700 на Рідну Школу.

Контрольор Д. Капітула ставить внесення, поперте радною О. Придун, щоб призначити $300 на поміч Лемківщині. Це внесення отримало 10 голосів. Внесення радного І. Лисака, поперте радною А. Боївкою, щоб призначити на ту ціль $250, отримало 6 голосів. Перейшло більшістю голосів внесення контрольора Д. Капітули.

На внесення радного І. Лисака, поперте радною О. Придун, ухвалено одноголосно $200 на інвалідів.

На внесення радного А. Шаршоня, поперте радними Т. Шпікулою і І. Гузаром, порішено одноголосно призначити по $100 на політичних вязнів, „Просвіту" і Сиротинець чину Василіянок (сестра Северина), а по $50 на Музей у Львові, Музей у Празі, воєнні вдови, Захоронка у Львові, Дівоча Бурса і письменники.

На внесення радного Г. Євусяка, поперте радним І. Ваверчаком, одноголосно ухвалено $850 на закупно 3,400 примірників книжки „Спирит оф Юкрейн", які то книжки мають бути роздані як дарунок У. Н. Союза для цеї молоді, що є в Союзових рядах та є у віці від 15 до 18 літ.

На внесення радної О. Придун, поперте радним С. Слободяном, одноголосно порішено призначити $150 на Сиротинець у Філядельфії, а на внесення радного Г. Євусяка, поперте радним Т. Шпікулою, ухвалено $100 на школу в Стемфорд, Конн.

Відчитано просьбу Стрілецької Громади в справі наукових праць українських військових фахівців, і на внесення радного А. Шаршоня, поперте радним Г. Євусяком, одноголосно постановлено призначити $50 до розпорядимости Стрілецької Управи на видання української воєнної літератури.

По відчитанню просьби від Союза гетьманців у справі помочі авіяційним школам, контрольор О. Е. Малицький ставить внесення, а попирає Т. Шпікула, щоб призначити по $25 для авіяційних шкіл у Шікаго і Дітройт, з тим, що ті гроші мають бути вжиті яко поміч тим членам У. Н. Союза, що вчаться в тих школах авіяційного діла. Це внесення отримало 8 голосів. Внесення радного І. Ваверчака, поперте радним Г. Євусяком, щоб відкинути просьбу в тій справі, отримало 6 голосів. Перейшло більшістю голосів внесення контрольора О. Е. Малицького.

Відчитано просьбу в справі помочі родині Теодора Грицея, і на внесення радного І. Гузара, поперте заступницею гол. предсідника, М. Розоміло, одноголосно ухвалено $50 для родини Т. Грицея.

Тут гол. предсідник уділює слово краєвому делегатови О.У.Н., п. О. Грибівському, який прибув на збори та просив уділити йому голосу.

Добр. О. Грибівський висловлює свою радість, що має саме нагоду зложити цілому головному урядови У. Н. Союза привіт від Рідного Краю, а зокрема від тої молоді, яка тепер на рідних землях веде затяжну боротьбу за здійснення тих ідеалів, якими У. Н. Союз упродовж свого 40-літнього існування завжди дорожив, які він пропагував, які він піддержував морально й матеріяльно. А цей ідеал — це визволення українського народу, це будова вільної Української Держави. Саме Союз виказав для цього ідеалу велике розуміння не тільки словом, але головно ділами. Він його завжди скріплював, він помагав і помагає його здійсненню. І тому У. Н. Союз занимає почесне становище не тільки в серцях української іміграції, але і в серцях усього нашого народу, а з окрема в серцях тих, які не знають ніяких торгів і компромісів, а діють своїми власними силами та вірять у те, що тільки власними жертвами життя ми зможемо вибороти собі волю.

Гол. предсідник дякує за щирі слова дел. О. Грибівського та просить передати від У. Н. Союза привіт Рідному Краєви і тим усім працівникам, які під теперішню пору стоять непохитно на сторожі прав свого народу.

Рек. секретар відчитує лист від В. Авраменка, в якому він просить гол. уряд У. Н. Союза виасигнувати для нього $1,000 на покриття коштів фільми, знятої з життя У. Н. Союза, а за те В. Авраменко зобовязується висвітлювати ту фільму в ріжних місцевостях, де є Союзові відділи.

В тій справі забирають голос майже всі головні урядники, підчеркуючи, що ця фільма, так як вона є знята, не може в ніякий спосіб причинитись до пропаганди У. Н. Союза, а тому припоручено екзекутиві зажадати від В. Авраменка передачі тої фільми У. Н. Союзови.

Рек. секретар відчитує лист від П. Барткова, бувшого делегата на 18-ту конвенцію У. Н. Союза, в справі звернення йому $35, які він, як каже, заплатив адвокатови за оборону своїх прав на конвенції.

На внесення предсідника контрольної комісії, О. Е. Малицького, поперте радним І. Гузаром, порішено перейти над тою справою до денного порядку. Таксамо порішено перейти до денного порядку над просьбою п. Е. Угорчак у справі подарування залеглого проценту від морґеджу У. Н. Союза на її домі.

Опісля прочитано такі листи: Лист від членів від. 120 в справі непорозумінь через вибір урядників. У тій справі припоручено заступникови гол. предсідника, В. Малевичеви, поїхати на збори того відділу та полагодити непорозуміння, з тим, що колиб відділ не повинувався його зарядженням, то тоді треба цей відділ розвязати. Лист від членів від. 298 також у справі непорозумінь через вибір відділових урядників. Полагодження цеї справи припоручено радному І. Гузарови. Лист від уряду від. 1 в справі висоти вкладок для старих членів при виміні їх грамот. Лист від відділу 273 в справі зменшення нагороди відділовим секретарям. Лист від відділу 161 в справі підвишки нагороди відділовим секретарям. Лист від члена від. 221 в справі знижки суми обезпечення в новім роді обезпечення. Над тими всіми справами постановлено перейти до денного порядку.

Сиротинець.

Фін. секретар-касієр зазначує, що готівка Сиротинця виносить тепер $31,721.62. Решту грошей, а саме коло $20,000, що були заморожені, треба вважати вже за страчені. Колиб ми бажали купувати тепер якусь реальність під Сиротинець, то, згідно з тими зголошеннями, які є тут в головній канцелярії, ми моглиб набути за $30,000 кращу реальність, ніж колись за $50,000. Наприклад маємо одну пропозицію, де в 1929 році власник жадав $175,000 за 10 фарм, а тепер ті самі фарми ми моглиб купити за $35,000. Маємо також інші зголошення, де за дуже приступну ціну можнаб дістати цілі добра. Та інша справа, чи ми взагалі можемо братися тепер за таке діло. Бо замало того, що ми купилиб реальність; найважніше те, де опісля дістати потрібних фондів на удержання такого Сиротинця.

В тій справі вивязалася дискусія, одначе не ухвалено ніякої постанови.

Радний С. Слободян ставить внесення, а попирає радний Г. Євусяк, щоб набудуче протокол з річного засідання головного уряду У. Н. Союза був друкований на окремій картці, долученій до „Свободи", та щоб та картка була друкована раз на тиждень, аж доки протокол не буде закінчений.

Завідатель „Свободи", П. Мацийовський, заявляє, що насамперед він мусить розглянути ту справу, і упевняє, що як тільки буде можливим, то адміністрація „Свободи" радо виконає таку директиву.

При тій нагоді завідатель „Свободи" завважує, що вказаним булоб ухвалити якусь постанову в справі оголошень церковних громад. Досі адміністрація „Свободи" поступала згідно з рішенням минулих річних засідань головного уряду, а саме, поміщувала тільки такі церковні імпрези, які мали народний характер. Власне з цеї причини були ріжні нарікання.

У висліді дискусії над цею справою вийшла директива, щоб набудуче поміщувати церковні оголошення, якщо це будуть стислі оголошення та не матимуть пропагандивного характеру.

Радний І. Лисак запитує, що зроблено в справі злуки обох Союзів. Гол. предсідник відповідає, що в свойому звіті він уже згадав про те, що в тій справі досі зроблено.

Рек. секретар пояснює докладно кожну справу зокрема, яка тільки була обговорювана на спільнім засіданні урядників і редакторів обох Союзів.

У дискусії над цею справою забирають слово й інші головні урядники та висказуються за те, щоб екзекутива У. Н. Союза продовжувала розпочату акцію в тій справі і вела дальші переговори з виконним комітетом У. Р. Союза.

На внесення радного І. Лисака, поперте радним Т. Шпікулою, одноголосно ухвалено, щоб набудуче видавати безплатно членські книжечки таким членам, які вже зужили свої старі книжечки. А такий член, що знищив, затратив, чи згубив свою членську книжечку, буде й надалі обовязаний платити за нову книжечку ту належитість, яка досі існувала.

На тім покінчено програму нарад і радний Г. Євусяк ставить внесення, поперте радним А. Шаршонем, закрити річне засідання головного уряду У. Н. Союза. Перед закриттям нарад головний предсідник М. Мурашко звертається ще до приявних головних урядників такими словами: Бути урядником у часах добробуту, в часі, коли все йде добре, це легка річ. Та інакше ця справа мається, коли ми возьмемо під увагу теперішні часи, часи важкі, часи загальної економічної кризи. І це власне повинні ми тямити та мати завжди на увазі, коли будемо виконувати свої обовязки на протязі біжучого року. Бо важкі часи вимагають відповідних зусиль і старань з нашої сторони. Наша організація вимагає від нас під теперішню пору, щоб ми вложили в неї якнайбільше своєї праці і труду. Зокрема треба нам дбати по місцях, щоб наша організація скріплювалася рядами нових членів. У вас, шановні урядники, було велике розуміння до тих справ, які ми тут рішали. Ви розбирали кожну справу зі зрілою застановою та дбали про те, щоби ваші постанови могли принести користь організації. Тепер ті постанови треба перевести в життя. І саме на нас усіх спочиває обовязок помогти їм здійснитися.

Відспіванням гимну „Ще не вмерла Україна" закінчено наради річного засідання головного уряду У. Н. Союза в год. 6.45 ввечір, дня 22 лютого 1935 року.

Дмитро Галичин, головний рекордовий секретар.

ПОВІДОМЛЕННЯ ДЛЯ ЧЛЕНІВ СТАРОГО РОДУ ОБЕЗПЕЧЕННЯ

ЧОМУ ТРЕБА КОНЕЧНО КОЖНОМУ ЧЛЕНОВИ ПЕРЕЙТИ ЗІ СТАРОГО ДО НОВОГО РОДУ ОБЕЗПЕЧЕННЯ?

На днях головна канцелярія отримала від свого актуарія обчислення щодо оцінки грамот та смертности членів за 1934 рік. Ці обчислення виказують таке:

Оцінка грамот усіх тих членів, які з кінцем 1934 року були ще в старім роді обезпечення, виносить 124 відсотки, а оцінка грамот тих членів, які з кінцем 1934 року знаходилися в нових родах обезпечення, виносить 138 відсотків.

Смертність членів у старім роді обезпечення виносила за 1934 рік 112.05%, а смертність членів у нових родах обезпечення виносила 89%.

Отже з вище поданих інформацій довідуємося, що грамоти членів старого роду обезпечення з кінцем 1934 року **мали на 14 відсотків меншу вартість**, ніж грамоти членів нового роду обезпечення. В тому самому часі смертність членів старого роду обезпечення **була на 23 відсотки вища**, ніж смертність членів нового роду обезпечення.

Коли тепер матимемо на увазі ці факти, а саме, що **тільки за один рік** вартість грамот членів старого роду обезпечення **зменшилася на 14 відсотків** у порівнанні з вартістю грамот членів нового роду обезпечення, та що смертність між членами старого роду обезпечення **була на 23 відсотки вища**, ніж смертність між членами нового роду обезпечення, то тут кожному членові старого роду обезпечення стане ясним, чому він повинен конечно перейти до нового роду обезпечення **найдалі до кінця червня 1935 року.**

Вище подані обчислення дають також відповідь на те, чому, коли якийсь член не перейде в назначенім реченці до нового роду обезпечення, буде опісля обовязаний **платити вищу вкладку таки в старім роді обезпечення.**

Бо коли резерва тих членів зменшується і через те обнижується вартість грамот, а в тому самому часі смертність збільшується, то зрозумілим є, чому мусить прийти вища вкладка для тих членів, які остались би в старім роді обезпечення.

Це також пояснює, чому такий член, хочби платив вищу вкладку в старім роді обезпечення, не міг би користати з тих привілеїв, з яких користають ті члени, що вже перейшли або ще перейдуть до нового роду обезпечення до кінця червня 1935 р. Бо коли резерва зменшиться, то не буде з чого признати тих привілеїв. А та резерва мусить постійно зменшуватися, бо, як відомо, до старого роду обезпечення більше членів не принимається ще від 1932 року. Тимсамим, з одної сторони члени вмирають, а з другої, на їх місце ніхто не прибуває.

Даємо отсі факти під розвагу в тім переконанні, що кожний член, який тепер іще є в старім роді обезпечення, якщо застановиться добре, то мусить прийти до висновку, що з тою справою вже **не можна довше зволікати, але треба таки зараз перейти до нового роду обезпечення.**

Головна канцелярія У. Н. Союза.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДОЛЯ ПОЛІТИЧНОЇ ЕМІҐРАЦІЇ.

Кого обурювала політична суматоха серед української політичної еміґрації в Европі, той може знайти додатковий факт для зміреня своїх жалів у донесенню з Женеви, що субкомітет Ліґи Націй предложив Лізі рапорт про поширення „торговлі білим товаром", себто проституції, серед „білих Росіян" у Китаю.

„Білі Росіяни" це не Білоруси, а Росіяни, що противилися „червоним Росіянам", себто большевикам. Це протибольшевицька російська еміґрація.

Отже, каже рапорт, серед цих Росіян поширена проституція. Жінки цеї еміґрації, щоби вдержатися при життю, продаються в китайських публичних домах. Пів міліона долярів треба, щоби вратувати цих жінок від проституції.

Рапорт розкриває деморалізацію, яка легко вкрадається серед людей, викинених з краю політичною долею краю. Політична еміґрація часто чваниться ідеалами, якими, мовляв, не може чванитися так звана економічна еміґрація. Але зате економічна еміґрація звичайно вспіває знайти собі за границею прожиток, тоді, як політичні еміґранти нераз кидаються на ріжні підозрілі засоби прожитку, як шпигунство, шантаж і, як ось тут, проституція.

Українська політична еміґрація може давати нам деколи образ політичної розтічи, але вона до того ще не докотилась, до чого докотилась еміґрація російська.

МОСКОВСЬКИЙ СОБВЕЙ.

Большевицькі аґенти ще далі не можуть собі знайти спокою з московським „собвеєм". Що то за чудо цей „собвей"! — запевняють нас на всі лади. Який гарний! Який довгий! Як скоро його збудовано! І так далі.

Суд про це, чи гарний він, вони вже краще лишили би чужим людям. Відомо, кожда сова думає, що совинята найкращі птиці на світі.

Скоро його збудовано? Так, коли зрівняти будову московського „собвею" в 1935-тім році з будовою нюйорського в 1900-нім. Порівнюючи в цей спосіб, бачимо московську вищість над американським промислом на цілій лінії: і московські автомобілі, роблені в 1935-тім році, ходять скорше, як американські з року 1900-го.

Не кажуть, скільки коштує їхати на ньому. У Ню Йорку за „нікля" можете їхати з 242-гої вулиці під Йонкерсом аж до Ковні Айленду, або з Флошинга до Ковні Айленду. За багато коротшу їзду в Москві платиться 25 копійок, що за урядовим курсом рубля рівняється 12 і пів цента.

ІДЕАЛИ ШКОЛИ.

Промовляючи недавно до студенток Колеґії Барнарда з приводу недавніх демонстрацій проти війни, деканка цеї колеґії підняла думку, що й студентки й професорки повинні дбати за вдержання вищої школи на висоті завдання.

Школа, говорила деканка, є виховна інституція, яка має на цілі поширити світогляд учеників чи учениць, збільшити їх знання та навчити їх думати ясно й чесно. Щоб навчитися цих річей, учителі й ученики повинні держатися засад повної свободи дискусії.

Вони не повинні боятися застановитись над питаннями широкого світа, але в кождій справі мають держати „свій ум отвором", себто не замикати свого ума на ніяку думку.

ШКОЛА И ПРОПАҐАНДА.

Подавши так ідеал, яким мається мірити добру школу, деканка колеґії Барнарда закидує власне тим, що ведуть пропаґанду проти війни, нарушення цього ідеалу.

Нарушено його в цей спосіб, що пропаґандисти проти війни не порозумілися з зарядом школи щодо цієї пропаґанди. Виходилоб зі слів деканки, що заряд школи хотів би справу демонстрації проти війни обговорити зі своїми ученицями в свобідній дискусії, так, щоби розважити справу всесторонно, щоб дати ученицям нагоду побачити обі сторони справи, себто почути всі арґументи за таку демонстрацію й усі арґументи проти демонстрації.

Пропаґандисти проти війни воліли ширити пропаґанду поза плечі школи. Вони, видно, воліли подавати арґументи проти війни й за демонстрацію проти війни так, щоб учениці не мали нагоди почути арґументів за війну та проти демонстрації.

Цього роду поведінка є дуже характеристична для тої породи людей, що люблять судити справи й людей поза плечі. Тоді противника нема, тоді всякий арґумент виглядає добрий. Поза очі всякий закид, який би не зробити неприявному, виглядає слушний. Поза плечі легко вийти побідником в усякій дискусії з неприявним противником. Це справді дорога людей, що люблять легкі дороги й легкі побіди. Це дорога для боягузів. Чесна й відважна людина такими дорогами не ходить.

ЗАМІСЦЬ СВЯТОЧНИХ ЖЕЛАНЬ.

Честер, Па. — о. Омелян Мицик $3 на визвольну боротьбу.

Вест Істон, Па. — Михайло Колодруб $2 на Рідну Школу.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На допомогу письменникам.

Наш відомий громадянин-бизнесмен Плятон Стасюк зложив з нагоди великодної писанки на допомогу потребуючим українським письменникам $25. Гроші вислано до краю через Обєднання.

—o—

ЧЕСТЕР, ПА.

З гостини на визвольну боротьбу.

На другий день свят Воскресіння Христового п. Антін Гадай уладив у себе святочну гостину. Підчас гостини за ініціятивою господаря дому переведено збірку на боєву акцію.

Жертви зложили такі гості: Антін Гадай $5; по $1: о. Омелян Мицик, Теодор Свистун, Микола Рубаш, пані Рубаш, Теодор Ґула, Зеха Морис.

Ось приклад, як треба любов до України висказувати не тільки словами та патріотичними піснями, але й щирою працею та жертвами.

о. О. М.

—o—

ДЖЕМЕЙКА, Н. Й.

На Музей.

Союз Українок, відділ 18, улаштував імпрезу, а дохід з неї призначив на Музей Визвольної Боротьби в Празі. Отже через Обєднання вислано на ту ціль $10.

За Союз Українок, від. 18:

О. Цісик.

—o—

АЛЕНТАВН, ПА.

Замісць святочних желань.

Гром. Йосиф Буката переслав до Обєднання $4 на Рідну Школу як великодну писанку замісць висилки святочних желань.

ВИКОНАННЯ ПРИСУДУ СМЕРТИ.

В Ряшеві виконали присуд смерти на бандиті Януші, що разом з відомим Мачугою має на сумлінню низку злочинів, а між ними і вбивство кс. Хмуровича.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КОНҐРЕС СОЮЗА УКРАЇНОК.

Думки, піднесені в „Свободі" п. Ю. М. Шустакевичевою в справі Конвенції СУА це так якби передконвенційні проєкти. Це ті справи, які є дійсно актуальні. Стоячи від трох років у рядах СУА, приходжу теж до переконання, що треба мати плачену силу в централі, як теж треба відновити видавництво „Жіночий Світ". І наш відділ 14. СУА, вибравши делеґатку на конвенцію, обговорив на засіданню порушені п. Шустакевичевою справи і погодився з її проєктами. Також були і такі між нами, що були за те, щоб дати наші делеґатці вказівку, щоб конвенція вирішила, щоб наші відділи обіхала спеціяльна референтка для оживлення життя по відділах, а тою референткою мала би бути п. Мілена Рудницька, яку требаб спровадити з краю. На тих нарадах ми прийшли до переконання, що наше жіноцтво в Америці вже поступило й розвиває справи розумно. Всі ми знаємо, що людина жиє теж хлібом, а не тільки самими ідеалами. І ось тому саме треба нам теж і платної сили, яка постійно працювалаб для орґанізації, полагоджувалаб скоро й точно канцелярійні справи та писалаб до преси чи укладалаб ріжні заклики. А тоді все піде лекше, бо тепер уже нема труднощів, щоб переконати українську жінку, що вона має належати до Союза Українок. В тій надії, що конвенція СУА принесе нам багато доброго для нашої орґанізації, витаємо її й бажаємо якнайкращих успіхів.

А. Красіцька, фін. секр. (Клівленд, О.).

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана, складаю щиру подяку головним урядникам нашої орґанізації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, післе недуги мого мужа, і за скоре виплачення мені посмертного. Також дякую тов. „Мир", від. 324, за допомогу і за участь у похороні.

Анна Мокринчук.



CAPTAIN NICK HOPE



З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З діяльности „Товариства Приятелів Української Музики".

Дня 8-го травня відбудеться в 8.30 вечором в салі International Institute 341 East 17th St., N. Y. City, останній в цьому сезоні музичний вечір приятелів української музики. Враховуючи концерт української музики в нюйорському університеті, є це вже десятий з черги концерт. На тому концерті будуть виконані твори старших українських композиторів, яких більшість іще не була включена в давніші програми.

Перший раз на музичному вечорі „Приятелів" виступить струнна орхестра п. М. О. Гайворонського. Ця орхестра зложена виключно з молодих, підростаючих музиків — тут роджених,—здобула собі вже загальне признання, а її виступ дасть програмі оживлення, яке звичайно дає ентузіястична молодь. Вони виконають твір нашого старинного композитора Дмитра Бортнянського п. з. Соната в одній частині (в ориґіналі для фортепяну), яку опрацював п. Гайворонський для струнної орхестри.

Також вони ще відограють Українську Рапсодію, Тимольського, козачок Придаткевича і М. Гайворонського старинну пісню і танок.

Як бачимо, то ця молода орхестра ставить дуже амбітну програму і ми певні, що по тяжких і совісних підготовленнях вона вивяжеться з успіхом зі свойого завдання.

Заслужена і загально шанована громадянка, пані Емілія Корнат, виконає твори М. Лисенка, О. Нижанківського й Артемовського. Артист-скрипак Р. Придаткевич виконає твори Т. Якименка, Гайворонського, Углицького і Придаткевича.

Промовлятиме відома приятелька Українців пані Флоренс Кессіді на тему: „Симфонії — товариські та музикальні". Вона вияснить, яку вартість для американського життя представляють такі товариства як „Приятелі Української Музики".

Нам, Українцям, жиючим в Америці, здається, що наше життя не є замітне і не має впливу на розвій нашої прибраної батьківщини. Тимчасом розвиток нашої еміґрації є одною з фаз розвитку американського життя, а вираз нашої національної гідности є виразом того, що ми можемо любити наш прибраний край тому, що ми привезли зі старого краю вогонь любови до всього високого, що нам старий край передав, щоб ми тут плекали.

Тому, що цей концерт закінчить першу стадію існування „Товариства Приятелів Української Музики", то можна надіятися, що громадянство виявить своє признання діяльности товариства і масово відвідає цей концерт.

СТРИЖУТЬ БОРОДИ СЕЛЯНАМ.

Совєтський уряд розіслав по країні 7,000 стрижіїв, які мають переїздити від одного колхозу до другого і стригти бороди селянам, бо колхозники забідні, щоб самі купили ножиці.





Пошукується МАРІЇ ДРОЗД з родини Бойців, яка має тепер около 45 літ. Вона виїхала з Карнеґі, Па., в 1915 році з малим синком Іваном. Муж Николай Дрозд, або Друс, Михайло або Николай, помер 14 січня 1933 р. Другий син Николай Дрозд тепер перебуває в Карнеґі. Хто би про неї знав, або вона сама, нехай зголоситься, в справі полагодження маєтности по помершім Николаю Дрозд до: POTTER TITLE and TRUST COMPANY, Fourth Ave. and Grant St., Pittsburgh, Pa. 92.-



ТАРЗАН І ПРОЛЕВ.

(16)



Бил Вест поглянув довкруги здивований, а потім побіг до порожних шатер, покинених попередньої ночі чорними. Він кликав голосно Квамудія, начальника чорних, але не дістав відповіди. Він дивився в одно шатро за одним, але ніде не знайшов нікого.

Бил пішов чимскорше до шатра Ормена. Директор власне виходив зі шатра, а за ним ішов Пет О'Ґрейді. „Що сталося з сніданням?" — Пет спитався. „Я не бачу й сліду кухарів!" „І не побачите!" — відповів Вест. „Вони втекли, пропали! Як хочете їсти снідання, мусите зварити його собі самі!"

„Що це значить, Бил?" — питався Ормен. „Це значить, що всі чорні від нас утекли", пояснив оператор фотографічного апарату. „І вони взяли багато припасів зі собою. Вони певно опорожнили неодин вантажний автомобіль".

Ормен закляв з усієї сили. Але він скоро підняв угору плечі і з його лиця пропав вираз побитого собаки. Він зрозумів, що тепер йому треба битися. Дезерції чорних виставили білих на поважну небезпеку. Що найгірше, дикі Басути можуть напасти на них масово кождої хвилі.